द्युम्नम् 1 Splendour, glory, lustre. –2 Energy, strength, power. –3 Wealth, property; धृष्टत्वादत्यमर्षित्वाद् द्युम्नाद्युत्संभवादपि। धृष्टद्युम्नः कुमारोऽयं द्रुपदस्य भवत्विति॥ Mb. 1. 167. 53. –4 Inspiration. –5 Sacrificial offering or oblation.

द्युम्निन् *a.* Having wealth or oblations. –2 Majestic. –3 Inspired. –4 Powerful.

द्युवन् *m.* 1 Sun. –2 Heaven; L. D. B.

द्युसैन्धवः उच्चैःश्रवस्, the horse of Indra; द्युसैन्धवो वालजितः कियान् मया Śāhendravilāsa 3. 5.

द्यूतः, –तम् [दिव्-भावे-क्त-ऊठ् अर्धर्चा०] 1 Play, gambling, playing with dice; द्यूतं हि नाम पुरुषस्यासिंहासनं राज्यम् Mk. 2; द्रव्यं लब्धं द्यूतेनैव दारा मित्रं द्यूतेनैव। दत्तं भुक्तं द्यूतेनैव सर्वं नष्टं द्यूतेनैव 2. 7; अप्राणिभिर्यत् क्रियते तल्लोके द्यूतमुच्यते Ms. 9. 223. –2 (fig.) A battle, fight; Mb. 3. –3 The prize won; Mb. 9. **–Comp. –अधिकारिन्** *m.* the keeper of a gambling-house. **–करः, –कृत्** *m.* a gamester, a gambler; अयं द्यूतकरः सभिकेन खलीक्रियते Mk. 2. **–कारः, –कारकः** 1 the keeper of a gambling house. –2 a gambler. **–क्रीडा** playing at dice, gambling. **–धर्मः** the laws concerning gambling; Ms 9. 220. **–पूर्णिमा, –पौर्णिमा** the day of full moon in the month of Āśvina (also called कोजागर) when people spend their time in games of chance in honour of Lakṣmī, the goddess of wealth. **–प्रतिपद्** *f.* the first day of the bright half of Kārtika (usually spent in gambling). **–बीजम्** a *cowrie*, a shell used in playing. **–मण्डलम्** 1 a gambling house; गमनं परिकर्षं च कृष्णाया द्यूतमण्डले Mb. 2. 79. 32. –2 a circle drawn round a gambler (to make him pay); cf. द्यूतकरमण्डली; Mk. 2. 6-7. **–लेखकः, –कम्** a gambling bill or one who marks the score at gambling; cf. Mk. 2. 19-20. **–वृत्तिः** 1 professional gambler; मित्रध्रुग् द्यूतवृत्तिश्च पुत्राचार्यस्तथैव च Ms. 3. 160. –2 the keeper of a gambling-house. Ms. 3. 160. **–सभा, –समाजः** 1 a gambling-house. –2 an assembly of gamblers.

द्यून *a.* 1 Playing, sporting. –2 Lamenting, sorry; cf. परिद्यून Mb. 3. 7. 20. **–नम्** The seventh sign of the zodiac.

द्यै 1 P. (द्यायति) 1 To despise, treat with contempt. –2 To disfigure.

द्यो *f.* (Nom. sing. द्यौः) Heaven, paradise, the sky; द्यौर्भूमिरापो हृदयं यमश्च Pt. 1. 182; Ś. 2. 15. (In Dvandva compounds द्यो is changed to द्यावा, *e. g.* द्यावापृथिव्यौ, द्यावाभूमी, द्यावाक्षमे 'heaven and earth'). **–Comp. –कारः** an architect (building very high mansions); द्योकारहेमकारादिजातिं नित्यं समाश्रिताः Mb. 12. 49. 84. **–भूमिः** a bird. **–सद्** *m.* (द्योषद्) a god.

द्रकटः, –द्रगडः A kettle-drum (used in awakening sleepers).

द्रङ्क्षणम् A measure of weight, a *tolā*. Śaraṅg. S.

द्रङ्गः, –ङ्गा A city, town; Rāj. T.

द्रढयति Den. P. 1 To make firm, fasten, tighten, (lit.) as in जटाजूटग्रन्थिं द्रढयति. –2 To strengthen, confirm, corroborate; निवेशः शैलानां तदिदमिति बुद्धिं द्रढयति U. 2. 27; विशुद्धेरुत्कर्षस्त्वयि तु मम भक्तिं द्रढयति 4. 11.

द्रढिमन् *m.* 1 Tightness, firmness; बधान द्रागेव द्रढिमरमणीयं परिकरम् G. L. 47. –2 Confirmation, corroboration; उक्तस्यार्थस्य द्रढिम्ने Śaṅkara. –3 Assertion, affirmation. –4 Heaviness.

द्रप्स *a.* Dripping, trickling down. **–प्सः** 1 A drop; द्रप्सो न श्वेतो मृगस्तुविष्मान् Rv. 7. 87. 6. –2 A spark (of fire); द्रप्सा यत् ते यवसादो व्यस्थिरन् Rv. 1. 94. 11. –3 a flag, banner; द्रप्सं दविध्वद् गविषो न सत्वा Rv. 4. 13. 2 (पार्थिवं रजः as Sāyaṇa). **–प्सम्** Diluted sour milk, diluted curds; (also द्रप्स्यम्).

द्रबुद्धः, –द्धम् A particular high number; Buddh.

द्रम् 1 P. (द्रमति) To go about, run, run about; वानरा दद्रमुश्चाऽथ Bk. 14. 70.

द्रमिडः, –लः See द्रविडः.

द्रम्मम् A drachma; (a word derived from the Greek *drachme*), sixteenth part of a Niṣka (= 1280 वराटक s); वराटकानां दशकद्वयं यत् सा काकिणी ताश्च पाणश्चतस्रः। ते षोडश द्रम्म इहापि कीर्तितो द्रम्मैस्तथा षोडशकैश्च निष्कः॥ Līlā.

द्रव *a.* [द्रु गतौ-भावे अप्] 1 Running (as a horse); सत्यो द्रवो द्रवरः पतङ्गरः Rv. 4. 40. 2. –2 Dropping, oozing, wet, dripping; आक्षिप्य काचिद् द्रवरागमेव (पादम्) R. 7. 7. –3 Flowing, fluid. –4 Liquid (opp. कठिन); द्रवः संघातकठिनः (असि) Ku. 2. 11. –5 Melted, liquefied. **–वः** 1 Going, walking about, motion. –2 Dropping, trickling, oozing, exudation. –3 Flight, retreat. –4 Play, amusement, sport. –5 Fluidity, liquefaction –6 A liquid substance, fluid; द्रव इव हृदयस्य प्रस्तरोद्भेदयोग्यः U. 3. 25; 2. 16. –7 Juice, essence; पिबत भागवतं रसमालयम् Bhāg. 1. 1. 3. –8 Decoction. –9 Speed, velocity. –10 (in drama) The flying out against one's superior. (द्रवीकृ means 'to melt, liquefy'. द्रवीभू to be melted, as with pity &c.; द्रवीभवति मे मनः Mv. 7. 34; द्रवीभूतं प्रेम्णा तव हृदयमस्मिन् क्षण इव U. 3. 13; द्रवीभूतं मन्ये पतति जलरूपेण गगनम् Mk. 5. 25. **–Comp. –आधारः** 1 a small vessel or receiver. –2 the hands joined together and hollowed (= चुलुक q. v.). **–इतर** *a.* solid, hard; ससर्ज वृष्टिं परिरुग्णपादपां द्रवेतरेषां पयसामिवाश्मनाम् Ki. 17. 60. **–उत्तर** *a.* very fluid. **–जः** treacle. **–द्रव्यम्** a fluid substance. **–रसा** 1 lac. –2 gum. –3 extract.

द्रवक, –द्रवण *a.* 1 Running. –2 Oozing, trickling.

द्रवत् *a.* 1 Running, swift. –2 Trickling, oozing.

द्रवन्ती 1 A river. –2 The plant Anthericum Juberosum (Mar. उंदिरकानी).

द्रवस्यति Den. P. 1 To trouble or afflict oneself. –2 To serve or wait upon a person.